

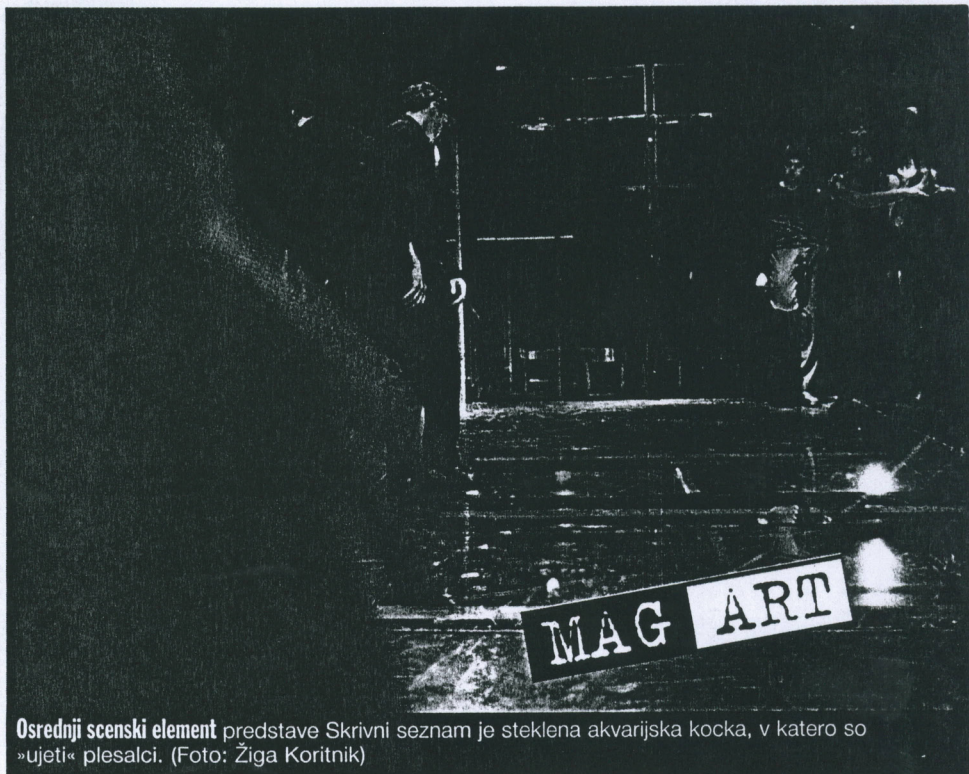
Mag art

»Predstava, pripravljena v hladu neogrevanih prostorov, bo spet pravi Betontanc - igrav in brutalen,« pravi Matjaž Pograjc. (Foto: Leon Vidic)

Skupina Betontanc je slovenska plesno-gledališka skupina, katere predstave so videle največ sveta in s svojimi gibljivimi podobami naselele poglede gledalcev. Menjajoč dežele pogosteje kakor čevlje, kot bi dejal dobri stari B. Brecht. V nekaj letih so obšli Evropo, Ameriko, Avstralijo in Afriko. V Slovenskem mladinskem gledališču so prejšnji teden uprizorili svojo novo predstavo s poetičnim naslovom Skrivni seznam sončnih dni.

Vse se je začelo leta 1990, ko je Matjaž Pograjc skupaj s prijatelji na zaprašenem hodniku Poljanske gimnazije prikazal svojo prvo predstavo Pesniki brez žepov. Z energijo nabita zgodba, ki so jo s svojimi telesi »pripovedovali« mladi akterji, je navdušila občinstvo, kritiki pa so se zaskrbljeno spraševali, ali je to, kar so videli, gledališče ali ples, ali je Pograjc režiser ali koreograf. Pa vendar se ustvarjalcem ta vprašanja niso

Osrednji scenski element predstave Skrivni seznam je steklena akvarijska kocka, v katero so »ujeti« plesalci. (Foto: Žiga Koritnik)

Utopljen

zdela pomembna, poimenovali so se Betontanc in v slovenski prostor uvedli nov žanr, ki se je poimenoval plesno gledališče. V gledališki list je Pograjc zapisal: »Mi ne govorimo, raje se igramo.« Predstava Pesniki brez žepov je bila neke vrste odgovor konceptualističnemu gledališču osemdesetih in odprla je pravo ustvarjalno ter svobodomiselnost avenijo za različne individualne gledališke in plesne poetike.

Fizična poezija. Betontanci so kmalu po svojem prvencu prestopili pod okrilje gledališča Glej in ustvarili poskočnico Romeo in Julija. Sledila je predstava Za vsako besedo cekin, s katero so navdušili žirijo na mednarodnem natečaju koreografov Bagnolet, ki jim je podelila prvo nagrado - grand prix de Bagnolet '92. Začelo se je osvajanje evropskih odrov. Še danes se velikokrat zgodi, da ljudje na tujih festivalih sicer ne vedo, kje je Sloveni-

ja, vedo pa, kdo so »betontanci«. V Franciji je nastajala predstava Tatovi mokrih robčkov, čez dve leti pa so v Cankarjevem domu predstavili še delo Know Your Enemy. V Sarajevu je premiero doživela njihova predzadnja predstava Na treh straneh neba, ki je s svojo poetično govorico telese pripovedovala zgodbo o domu, ki ga ni več, ter o tem, da vse, kar imamo, vedno nosimo s seboj; svoje spomine, strahove, fotografije o zavesti ter vse, česar smo se dotaknili in kar se je dotaknilo nas.

Nogomet in matematika. Matjaž Pograjc je v intervjujih večkrat poudarjal, da ga bolj kot gledališka dramaturgija navdihuje matematika ter da ga bolj kot nemi gibi baleta in besede dramskega besedila zanimata dinamika in natančnost nogometa. Tudi sebe je veliko raje imenoval za trenerja kot pa režiserja. Čeprav so predstave Betontanca neme, se pravi, da se v njih

Predstava *Za vsako besedo cekin* je leta 1992 dobila prestižno nagrado grand prix de Bagnolet '92.

Dinamično gibanje »betontancarjev« pripoveduje zgodbo o Lorcovi drami in skrivnostnem seznamu srečnih dni. (Foto: Žiga Koritnik)

ne izreka besed, so zastavljene kot natančna zgodba o medčloveških odnosih, o nasilju in nežnosti, o prevari in prijateljstvu. Njihova gibljivost in značilna montaža prizorov prej spominja na film kot na gledališče. »Živel sem od opazovanja ulice, kukan-

Bunker in Gledališča Glej, so pripravljali kar osem mesecev, in sicer v hladu neogrevanih vadbenih prostorov, ki so jih morali zaradi dragih najemnin in zasedenosti zamenjati kar štirikrat. »Po Ljubljani se selimo kot umazani golobi,« je na tiskovni kon-

akvariju, okoli katerega je razporejenih natančno 96 gledalcev in ki je delo scenografa Andreja Stražišarja. Poudarek je torej na obrnjeni perspektivi gibanja ter nenavadnosti podvodnega gibanja. Osnova za predstavo je namreč Lorcova drama *Dom Bernardine* po pogrebu, ko njene hčere sežgejo svoje črne obleke in odidejo k vodnjaku jest lubenice. »Ženske so si razpusile lase in moški so sneli klobuke. Sredi njih je stal žrebec, dvakrat tako velik kot cerkev na trgu. Boben je udarjal, ko so se igrali med oljkami, dokler jih ni čisto gole odnesla reka. Jutro je bilo črno. Vse hiše so bile pod vodo, samo kakšen čoln brez ljudi, sem in tja.« Kot pravi Matjaž Pograjc, je Skrivni seznam sončnih dni »tisti božji seznam žalostnih in sončnih dni, ki najbrž obstaja, le da mi zanj ne vemo in si v življenju z njim ne moremo pomagati. V predstavi, za katero je glasbo napisal Mitja Vrhovnik Smrekar, nastopajo Primož Bežjak, Alma Blagdanič, Igor Dragar, Blažka Müller, Branko Potočan, Matej Recer, Katarina Stegnar, kostumograf pa je Uroš Balantič.

Po premieri in dveh reprizah, ki so si jih ogledali tudi nekateri tuji producenti, je vsaka naslednja ponovitev, ki je povezana s stroški najema dvorane in vadbenih prostorov, močno vprašljiva. Morda bodo prej kot v Ljubljani »betontancarji« znova nastopili v tujini; v Izraelu, na primer, ali pa v Franciji. »Brez dvorane in infrastrukture smo spet tam, kjer smo začeli - na betonu.«

IRENA ŠTAUDOHAR

O SONCE

ja skozi okno. V prepričanju, da se dobre zgodbe dogajajo v hotelih ali pa na robu ulice, kjer ščije kak pes,« pravi Pograjc.

Za Betontanc pa je značilno še nekaj; vsak zase v vsaki predstavi pusti najlepše koščke svoje individualnosti, ki vrvi kot plankton in se izlije v dinamično predstavo. Ravno ta vitalizem skupino rešuje pred prav nič obetajočo stvarnostjo, ki kot vztrajni molj nažira kontinuiranost predstav. Ko je Pograjc leta 1992 po svoji tretji predstavi izjavil, da »Betontanc ni od nikoder, ne ve, kam gre, in ne ve, kaj bo z njim«, najbrž še ni vedel, da ta stavek po sedmih letih ne zveni zgolj kot poetični manifest, temveč se je spremenil v nevaro prerokbo, kot črni madež v obrnjeni skodelici kave.

Kam? Najnovejšo predstavo *Skrivni seznam sončnih dni*, ki je nastala v produkciji Zavoda

ferenci povedala producentka predstave Nevenka Koprivšek. Betontanci po sedmih letih ostajajo brez svojih vadbenih prostorov in infrastrukture, tako da je vsaka ponovitev predstave povezana z velikanskimi stroški za najem dvorane. Kar nekaj članov skupine je eksistencialno zavetje poiskalo v inštitucionalnih hišah. V bistvu danes resnično nihče ne ve, kaj se bo z Betontancem zgodilo v prihodnosti.

Seznami za sonce. Kljub vsem težavam je tu *Skrivni seznam sončnih dni*, ki je bil premierno uprizorjen na zgornjem odru Slovenskega mladinskega gledališča. Nadzvočno hitra predstava je neke vrste slovar, kolaž različnih zgodb, ki bi se lahko razvile v kakršnemkoli zaporedju. Vse poteka v stekleni kocki, neke vrste

Kakšna je zgodba utopljene morske deklice?

